

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ
ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

КӨЛІК – ЭНЕРГЕТИКА ФАКУЛЬТЕТІ

*«КӨЛІК ЖӘНЕ ЭНЕРГЕТИКАНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ШЕШУ ТӘСІЛДЕРІ» ІХ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ БАЯНДАМАЛАР
ЖИНАҒЫ*

***СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
ІХ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО – ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ: «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ТРАНСПОРТА И
ЭНЕРГЕТИКИ: ПУТИ ИХ ИННОВАЦИОННОГО РЕШЕНИЯ»***

***PROCEEDINGS OF THE IX INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICE
CONFERENCE «ACTUAL PROBLEMS OF TRANSPORT AND ENERGY:
THE WAYS OF ITS INNOVATIVE SOLUTIONS»***

Нұр-Сұлтан, 2021

УДК 656
ББК 39.1
А 43

Редакционная коллегия:

Председатель – Мерзадинова Г.Т., проректор по науке и инновациям ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, д.т.н., профессор; Заместитель председателя – Султанов Т.Т., заместитель декана по научной работе, к.т.н., доцент; Сулейменов Т.Б. – декан транспортно-энергетического факультета ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, д.т.н., профессор; Председатель «Әдеп» – Ахмедьянов А.У., к.т.н., доцент; Арпабеков М.И. – заведующий кафедрой «Организация перевозок, движения и эксплуатация транспорта», д.т.н. профессор; Тогизбаева Б.Б. – заведующий кафедрой «Транспорт, транспортная техника и технологии», д.т.н. профессор; Байхожаева Б.У. – заведующий кафедрой «Стандартизация, сертификация и метрология», д.т.н. профессор; Глазырин С.А. – заведующий кафедрой «Теплоэнергетика», к.т.н., доцент.

А 43 Актуальные проблемы транспорта и энергетики: пути их инновационного решения: IX Международная научно – практическая конференция, Нур-Султан, 19 марта 2021 /Подгот. Г.Т. Мерзадинова, Т.Б. Сулейменов, Т.Т. Султанов – Нур-Султан, 2021. – 600с.

ISBN 978-601-337-515-1

В сборник включены материалы IX Международной научно – практической конференции на тему: «Актуальные проблемы транспорта и энергетики: пути их инновационного решения», проходившей в г. Нур-Султан 19 марта 2021 года.

Тематика статей и докладов участников конференции посвящена актуальным вопросам организации перевозок, движения и эксплуатации транспорта, стандартизации, метрологии и сертификации, транспорту, транспортной техники и технологии, теплоэнергетики и электроэнергетики.

Материалы конференции дают отражение научной деятельности ведущих ученых дальнего, ближнего зарубежья, Республики Казахстан и могут быть полезными для докторантов, магистрантов и студентов.

УДК 656
ББК 39.1

ISBN 978-601-337-515-1

КӘСІПОРЫНДАРҒА ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ ЖӘНЕ ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУДЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТТАРЫН ЕНГІЗУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Хаймулдинова Алтынгүл Кумашевна

ahaumuldinova@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, техника ғылымдарының кандидаты, доцент, Нұр-Сұлтан қ, Қазақстан

Искаков Руслан Маратбекович

rus.iskakov79@mail.ru

Сакена Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, техника ғылымдарының кандидаты, асс. профессор м.а., Нұр-Сұлтан қ, Қазақстан

Доржа Қымбат

kymbat-d@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

«Стандарттау және сертификаттау» мамандығының магистранты, Нұр-Сұлтан қ, Қазақстан

Қазіргі таңда еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету өте маңызды, еліміздің орнықты әлеуметтік-экономикалық дамуын қамтамасыз ету үшін халықтың денсаулығын нығайту басты орында болып саналады. Сол себепті денсаулық сақтау және еңбекті қорғау саласына халықаралық стандарттарды енгізу арқылы еліміздің қауіпсіздігін қамтамасыз етіп, нарықтық бәсекелестікке жол ашу. Әлемдік тәжірибеде мұндай дәлелдеу әдісі OHSAS 18000 стандарттар сериясымен анықталған, қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғауды басқару жүйесін қоса алғанда, менеджмент жүйелеріне арналған сертификаттар бар болып табылады.

Кәсіпорындарда жұмысшылардың денсаулығын және қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін, олар өндірістегі жазатайым оқиғалардан, кәсіптік аурулардан зардап шекпеуі, олар мазаланбауы, жарақат алмауы үшін ТОО "Кварц kz" кәсіпорынына осы OHSAS 18001 / ISO 45001 «Денсаулық сақтау және қауіпсіздік менеджментінің жүйелері. Талаптар» стандарттарды енгізудің тиімділігін қарастырайық.

Не үшін бұл кәсіпорын осы стандарттарды қолдануы керек?

Кәсіпорын ТОО "Кварц kz" денсаулық сақтау және еңбекті қорғаудың халықаралық стандарттарын енгізудің тиімділігі (сурет 1):

Сурет 1 Кәсіпорын ТОО "Кварц kz" денсаулық сақтау және еңбекті қорғаудың халықаралық стандарттарын енгізудің тиімділігі

ISO 45001 стандартының арқасында жұмысшылардың денсаулығы мен қауіпсіздігі туралы қызметкерлердің хабардарлығы артады. Сол сияқты, қызметкерлер бұл мәселелерде белсенді рөл атқарады.

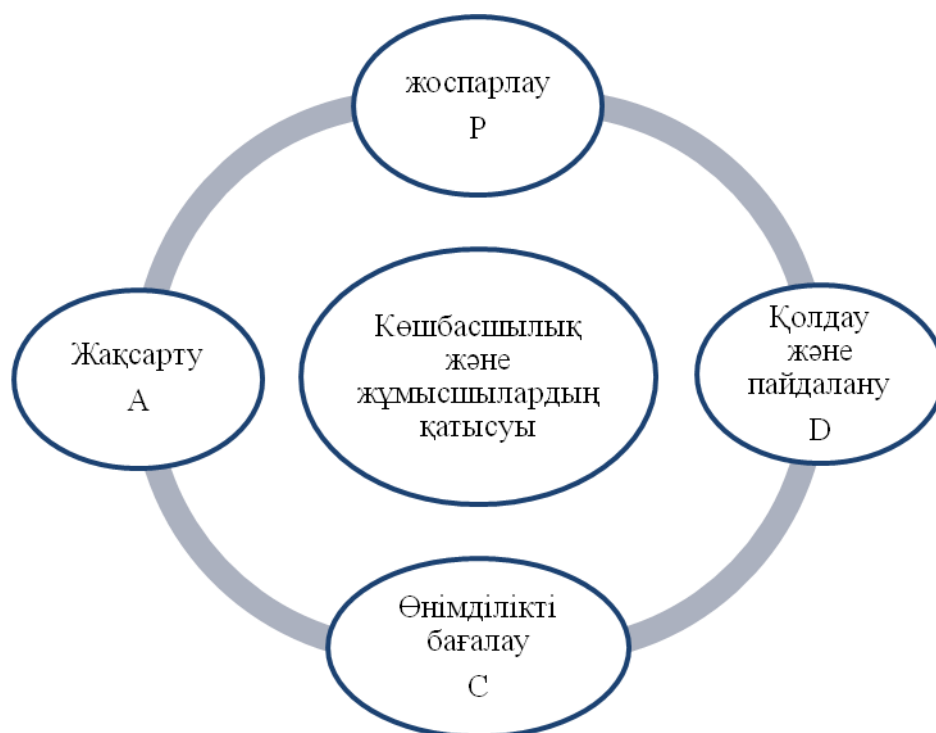
Бұдан басқа, бизнестің қауіпсіз жұмыс ортасының болуы келесідей артықшылықтар береді:

- Компанияның құқықтық нормативтік актілерден туындайтын міндеттерді орындау мүмкіндігін жетілдіру;
- Жалпы шығындарды азайту;
- Тоқтату және тоқтап қалу шығындарын азайту;
- Сақтандыру сыйлықақысының құнын төмендету;
- Сабақтың болмауы және жүгіру жылдамдығын төмендету;
- Бизнестің халықаралық стандартқа ие екендігін мойындау (бұл компанияның әлеуметтік жауапкершілігіне алаңдайтын тұтынушыларға әсер етеді)[2];

Еңбекті қорғауды басқару жүйесін әзірлеу мен енгізуге ұйым қызметінің саласы, оның нақты міндеттері, шығарылатын өнім мен көрсетілетін қызметтер, сондай-ақ пайдаланылатын технологиялық үдерістер, қызметкерлердің жеке және ұжымдық қорғаныс құралдары мен еңбекті қорғау саласындағы іс тәжірибесі белгілі бір ықпал етеді. Еңбекті қорғауды басқару жүйелері бойынша Басшылықта баяндалған ұстанымдарға толықтай сәйкес келеді және ұқсас[3].

Бұл стандарттар кәсіпорынға PDCA циклін қолдану арқылы кәсіпорынның қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

ISO 45001 стандартындағы PDCA циклі (сурет 2)

Сурет 2 ISO 45001 стандартындағы PDCA циклі

- жоспар - жұмыс орнында денсаулықты және жарақат алуды болдырмау үшін не істеу керектігін жоспарланады;
- жасау- кәсіпорында қолдану және пайдалану;
- тексеру- өнімділікті бағалау, кәсіпорынға ықпалын тексеру және бағалау;
- іс әрекет- проблемаларды шешіп, тиімді ету, жақсарту жолдарын қарастыру, жетілдіру.

Кәсіпорын ТОО "Кварц кз" осы ISO 45001 стандартындағы PDCA циклін қолдана отырып кәсіпорындағы жұмысшылардың денсаулығын сақтауда және еңбектерін қорғауды түбегейлі қамтамасыз ете алады, және кәсіпорынның қауіпсіздігін қамтамасыз ете отырып жұмыстарын жақсартады.

ISO 45001 еңбекті қорғау және қауіпсіздік менеджмент жүйесінің стандарты ISO 9001 сапа менеджменті жүйесі және ISO 14001 экологиялық менеджмент жүйесі сияқты ISO менеджмент жүйесінің басқа стандарттарына қолданылатын жоғары деңгейлі құрылымдық ерекшеліктерге ие.

ISO 45001 еңбекті қорғау және қауіпсіздік менеджменті жүйесі кәсіпкерлерден денсаулық пен қауіпсіздіктің шұғыл мәселелерін шешуді талап етеді және кең мағынада қоғам не күтетінін ескереді. Бұл өте жан-жақты тәсіл. Барлық кәсіпорындар, соның ішінде жабдықтаушылар, олардың қызметінің әсерін ескеруі керек.

ISO 45001 стандарты халықаралық стандарттардағы кәсіптік қауіпсіздік пен қауіпсіздік талаптарын ұсынады. Осы стандартқа сәйкес тәуекелдер жүйелі түрде талданады және тиісті түрде басқарылады, нормативтік құқықтық актілерге қолданылады, қауіпсіз іс-тәжірибелер көтермеленеді және еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бағаланады. Бұл жүйелі тәсіл іс-шаралар санын азайтуды қамтамасыз етеді және сайып келгенде бизнесті ыңғайлы етеді.

OHSAS 18001 еңбекті қорғау және қауіпсіздік менеджменті жүйесі әр түрлі секторлармен енгізілген. Бұл бағдарламаны таңдаған кез-келген бизнес оның артықшылықтарын көреді. Бұл бизнесте қанша қызметкер бар екендігі маңызды емес. Жүйенің мақсаты - қызметкерлерге көңіл бөлу және жұмыс қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Осылайша, кәсіпорынның қауіптері мен міндеттемелері азаяды[4]. (сурет 3)

Сурет 3 ISO 45001 стандарты мен OHSAS 18001 стандарты

Қортындылай келе OHSAS 18001 / ISO 45001 еңбекті қорғау және қауіпсіздік менеджменті жүйесі қауіптерді анықтау, қауіптерді бағалау және қолданылатын басқару элементтерін анықтау өлшемдеріне негізделген. Қауіпті анықтау - бұл қызметкерлерге зиян келтіру немесе денсаулығының нашарлауы тұрғысынан қызметкерлерге зиян келтіруі мүмкін ресурстарды немесе жағдайларды анықтау процесі.

Бүгінгі таңда барлық кәсіпорындар өз қызметтерін мақсаттары мен саясатына сәйкес жақсартып, еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау тәуекелдерін басқарады. Сонымен бірге, заңнамалық актілерге қатаң шаралар енгізіліп, бизнес тексеріледі. Осыған байланысты кәсіпорындар үшін құқықтық реттеу принциптерін, саясат пен еңбекті қорғау мен қауіпсіздік техникасын насихаттайтын шараларды жасау маңызды.

Осылайша, OHSAS 18001 / ISO 45001 еңбекті қорғау және қауіпсіздік менеджменті жүйесінің стандарты бизнеске құрылымдық көзқарасты қамтамасыз етеді және бизнестің денсаулықты және қауіпсіздік техникасын сақтауды білдіреді. Сонымен қатар үздіксіз жетілдіру мәдениеті қалыптасады. OHSAS 18001 / ISO 45001 стандарттарының арқасында өнімділік жақсарады және оқиға деңгейлері төмендейді. Бұл табиғи түрде кәсіпорынның міндеттемелерін азайтады және оның шығындарын азайтады. OHSAS 18001 / ISO 45001 сертификаты бар компаниялар ішкі және сыртқы аудиттің барлық түрлеріне дайын.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. А. А. Раздорожный "Еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік " Москва 2007ж. 130б.
2. ISO 45001: 2018 « Денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігі менеджменті жүйесі.» .2018ж, 46 б.
3. Медведев В., Новиков С., Каралюнец А., Маслова Т. Еңбекті қорғау және өндірістік экология. Мәскеу: Академия, 2013, 416 б.
4. OHSAS 18001 сериялы стандарттары (денсаулықты қорғау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджменті жүйесі), 20 Қараша 2016, 283-290 б.

ПРОБЛЕМЫ ОЦЕНКИ ПЕРСОНАЛА ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ

Шалинов Тимур Маратович

timurshalinov@gmail.com

магистрант 2 курса кафедры «Стандартизация, сертификация и метрология»

транспортно-энергетический факультет

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева

Аттестация персонала организаций – основного звена управления – это процедура определения квалификации, уровня знаний, практических навыков, деловых и личностных качеств работников, качества труда и его результатов и установления их соответствия (несоответствия) занимаемой должности. Аттестации как особому способу проверки работников присущи следующие черты – коллегиальность, законность, периодичность.

Система аттестации персонала в организации представляет собой совокупность взаимосвязанных элементов: принципов и условий создания системы оценки, учитывающих факторы эффективности труда, методов и процедуры оценки персонала. Система аттестации включает в себя несколько этапов: разработка требований к должности; разработка «идеального» профиля сотрудника; оценка потенциала; выявление отклонений от требований; определение системы анализа и анализ отклонений; составление плана и бюджета обучения; формирование кадрового резерва. Система аттестации должна учитывать целый ряд таких факторов, как стратегические цели предприятия, состояние внешней среды, организационная структура и культура организации, а также отражать традиции персонала, характеристики рабочей силы, важнейшие компоненты трудового потенциала, качество и уровень жизни персонала.

Оценка работы персонала может служить в качестве инструмента, способного помочь руководителю при достижении целей, стоящих перед организацией и подразделением. При этом руководитель должен не только хорошо разбираться в существующих методах оценки,